

A MEGMENTÉSI ÉS SZERKEZETÁTALAKÍTÁSI TÁMOGATÁSOKRA VONATKOZÓ IRÁNYMUTATÁS ÚJ TERVEZETE

STAVICZKY PÉTER*

Tárgyszavak: megmentési és szerkezetátalakítási támogatás, ideiglenes szerkezetátalakítási támogatásra vonatkozó iránymutatás, állami támogatások modernizációja, nehéz helyzet fogalma, versenytorzítás

1. Bevezetés

A versenytorzító potenciállal rendelkező állami támogatások nyújtásának egyik legérzékenyebb területe a nehéz helyzetben lévő vállalkozások állami forrásokból történő megmentésének, illetve hosszú távú életképességüknek szerkezetátalakítás finanszírozásával megvalósuló helyreállítása. A *megmentési támogatás* célja, hogy a nehéz helyzetbe került társaság működését, likviditását egy meghatározott rövid ideig fenntartsa. Ez az időszak annak eldöntésére szolgál, hogy szükség van-e strukturális változtatásokra a cég jövőbeli működéséhez, megoldható-e a társaság hosszú távú életképességének helyreállítása szerkezetátalakítási terv segítségével (amelyhez szintén adható támogatás), vagy a céget fel kell-e számolni. A támogatás nyújtására kizárólag visszafizetendő formában (hitel vagy kezesség) kerülhet sor. A *szerkezetátalakítási támogatások* célja egy nehéz helyzetben lévő vállalkozás hosszú távú verseny- és életképességének helyreállítása. Ilyen támogatást a Bizottság csak megfelelően alátámasztott és alapos szerkezetát-

* Magyarország Európai Unió melletti Állandó Képviselőtétének állami támogatásokért felelős szakdiplomataja. Jelen cikkben írtak nem tekinthetők az Állandó Képviselőt álláspontjának, a szerző saját véleményét tükrözik.

alakítási terv alapján engedélyez. A támogatás azonnali versenytorzító jellege e támogatási kategória esetében mutatkozik meg a legnyilvánvalóbban: az adott cég nem szünteti meg tevékenységét, nem tűnik el a piacról, hanem továbbra is aktív marad. Ezzel szemben egy beruházási vagy kutatás-fejlesztési támogatás főleg a jövőbeli versenyt torzítja, és – a versenytársakra gyakorolt hatásoktól függetlenül – rövid távon a fogyasztók számára is előnyös lehet, mert a támogatás miatt a kedvezményezett olcsóbban tud termelni, és ezt érvényesítheti az általa gyártott termékek vagy az által nyújtott szolgáltatások áraiban is.

2. Előzmények

Az állami támogatások ellenőrzéséért és engedélyezéséért felelős Európai Bizottság hosszú ideje alkalmaz iránymutatásokat, amelyekben meghatározza, hogy egyes támogatási típusokat milyen feltételek teljesülése esetén tekint a belső piaccal összeegyeztethetőnek. Így van ez a megmentési és szerkezetátalakítási támogatásokkal is. A hatályos szabályozás¹ 2004. óta alkalmazandó, és eredetileg 2009-ben járt volna le, azonban a Bizottság úgy döntött, hogy a pénzügyi és gazdasági válság miatt először 2012-ig,² majd határozatlan időre³ meghosszabbítja a hatályát. A 2012-ben megindított állami támogatások modernizációs folyamata adta meg végül az elvi kereteket a hatályos szabályozás módosítására. A Bizottság 2009-ben egy tanulmányt is készített a megmentési és szerkezetátalakítási támogatások hatékonyságáról.⁴ Az iránymutatás eredetileg 2009-ig lett volna alkalmazandó, azonban a

¹ A közösség iránymutatása a nehéz helyzetben lévő vállalkozások megmentéséhez és szerkezetátalakításához nyújtott állami támogatásokról HL C 244, 2004.10.1. 2. o.

² A Bizottság közleménye a nehéz helyzetben lévő vállalkozások megmentéséhez és szerkezetátalakításához nyújtott állami támogatásokról szóló közösségi iránymutatás meghosszabbításáról HL C 165., 2009.07.09. 3. o.

³ A Bizottság közleménye a nehéz helyzetben lévő vállalkozások megmentéséhez és szerkezetátalakításához nyújtott állami támogatásokról szóló, 2004. október 1-jei közösségi iránymutatás alkalmazásának meghosszabbításáról HL C 296., 2012.10.02.3. 3. o.

⁴ http://bookshop.europa.eu/is-bin/INTERSHOP.enfinity/WFS/EU-Bookshop-Site/en_GB/-/EUR/ViewPublication-Start?PublicationKey=KD8010191

Bizottság a felülvizsgálat során úgy döntött, hogy a gazdasági és pénzügyi válság miatt elhalasztja a felülvizsgálati folyamatot, mivel nagyon nehéz lett volna a válságtól függetlenül értékelni megmentési és szerkezetátalakítási támogatásokat.

3. A hatályos szabályozás

A 2004-es iránymutatás megalkotása során a Bizottság figyelembe vette az előző öt év alatt számára bejelentett intézkedések elbírálása során felmerült értékelési kérdéseket. A 2004-es iránymutatás főbb szabályai a következők.

Megmentési és szerkezetátalakítási támogatás alaptétele, hogy az csak nehéz helyzetben lévő vállalkozás részére nyújtható (ellenben más típusú támogatás ezen vállalkozások részére főszabály szerint nem nyújtható). Bár a Bizottság az iránymutatásban nem határozza meg pontosan a nehéz helyzetben lévő vállalkozás fogalmát, az iránymutatás több olyan feltételt is tartalmaz, amelyek teljesülése esetén adott vállalkozás nehéz helyzetben lévőnek tekintendő. A fogalom alkalmazásakor irányadó gondolat: amennyiben egy vállalkozás képtelen arra, hogy akár saját erejéből, akár pedig a tulajdonosai vagy a hitelezői által biztosított források révén megállítsa a veszteségei halmozódását – ami a hatóságok külső beavatkozása nélkül szinte teljes bizonyossággal azt eredményezné, hogy rövid vagy középtávon feladja üzleti tevékenységét – nehéz helyzetben lévőnek tekintendő. A vállalkozás csak ebben az esetben jogosult megmentési vagy szerkezetátalakítási támogatásra.

Az iránymutatás szerint egy vállalkozás méretétől, illetve a körülményektől függetlenül, akkor tekinthető nehéz helyzetben lévőnek, ha (ún. „kemény feltételek”):

- a) korlátolt felelősségi alapon működő társaság⁵ esetén törzstőkéjének több mint a fele nincs meg⁶, és annak több mint egynegyede az előző 12 hónap során veszett el;
- b) olyan társaság esetén, ahol legalább egyes tagok korlátlan felelősséggel bírnak a társaság tartozása tekintetében⁷, a társaság könyveiben kimutatott tőkének több mint a fele nincs meg, és annak több mint egynegyede az előző 12 hónap során veszett el; vagy
- c) a hazai jog szerint az adott vállalkozás – függetlenül a vállalkozási formától – megfelel a kollektív fizetéseképtelenségi eljárás (a vállalkozás egész vagyonára vonatkozó felszámolási eljárás) kritériumainak.

A fenti feltételektől függetlenül az iránymutatás a társasági jogi előírásokra való utalás nélkül is nehéz helyzetben lévőknek minősítheti a vállalkozást, ha nehéz helyzetére utaló szokásos gazdasági jelek mutatkoznak, mint pl. a növekvő veszteségek, a csökkenő forgalom, a felhalmozódó leltári készletek, a fölös kapacitás, a lanyhuló pénzforgalom, a növekvő adósságok, az emelkedő kamatköltségek és a zuhanó vagy nullára leírt nettó eszközérték (ún. „puha feltételek”).

Az újonnan (3 évnél nem régebben) alapított vállalkozások még akkor sem jogosultak megmentési célú vagy szerkezetátalakítási támogatásra, ha induló pénzügyi helyzetük bizonytalan. Ennek tipikus esete lehet, ha egy korábbi vállalkozás felszámolásából új vállalkozás jön létre, vagy valaki pusztán átveszi egy ilyen vállalkozás teljes eszköz

⁵ Ez különösen a számviteli irányelv [az Európai Parlament és a Tanács 2013/34/EU Irányelve (2013. június 26.) a meghatározott típusú vállalkozások éves pénzügyi kimutatásairól, összevont (konszolidált) éves pénzügyi kimutatásairól és a kapcsolódó beszámolókról, a 2006/43/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv módosításáról, valamint a 78/660/EGK és a 83/349/EGK tanácsi irányelv hatályon kívül helyezéséről HL L 182., 2013. 06. 29. 19. o.] 1. cikke (1) bekezdésének a) pontjában említett társasági formákra vonatkozik.

⁶ A 2003. évi csatlakozási szerződéssel legutóbb módosított 77/91/EGK tanácsi irányelv (HL L 26., 1977.1.30., 1. o.) 17. cikkében foglalt rendelkezésekhez hasonlóan.

⁷ Ez főként a számviteli irányelv 1. cikk (1) bekezdésének b) pontjában említett társasági formákra vonatkozik.

állományát. Csak ezen időszak után válik jogosulttá megmentési célú vagy szerkezetátalakítási támogatásra, feltéve ha:

- a) az iránymutatás értelmében nehéz helyzetben lévő vállalkozásnak minősül, és
- b) nem tartozik egy nagyobb üzleti csoporthoz⁸, kivéve, ha a vállalat igazoltan saját működése, és nem a csoporton belüli önkényes költségfelosztás eredményeként jutott bajba, és a nehézségek túl súlyosak ahhoz, hogy csoportszinten megoldhatóak legyenek.

Megmentési célú támogatásnak az iránymutatás alapján a következő feltételeknek kell eleget tennie:

- a) A megmentési célú támogatásnak hitelgarancia (kezesség), illetve kölcsön formájában nyújtható. A kölcsön kamatlábának mindkét esetben legalábbis összehasonlíthatónak kell lennie a jól működő vállalkozásoknak nyújtott kölcsönöknél szokásos kamatlábbal, és különösen a Bizottság által elfogadott referencia-kamatlábakkal.
- b) A megmentési támogatást súlyos szociális problémáknak kell indokolniuk. Bizottság nem engedélyez olyan támogatást, amely nem kezeli azt a kérdést, hogy hogyan ne terjedjenek tovább más tagállamokba ezek a negatív hatások.
- c) A támogatás bejelentésekor az érintett tagállamnak köteleznie kell magát arra, hogy a megmentési célú támogatás engedélyezését követő hat hónapon belül a Bizottság elé terjeszt egy szerkezetátalakítási vagy felszámolási tervet, vagy annak bizonyítékát, hogy a kölcsönt teljes egészében visszafizették, illetve a kezességvállalás megszűnt.
- d) A megmentési támogatásnak olyan összegre kell korlátozódnia, amely szükséges a vállalkozás üzleti tevékenységének fenntartásához abban az időszakban, amelyre a támogatást engedélyezik.
- e) Főszabályként tíz éven belül ugyanaz a vállalkozás (és jogutódja) nem kaphat megmentési támogatást.

⁸ Annak megállapítására, hogy egy vállalkozás független vagy egy csoport részét képezi-e, a 363/2004/EK (HL L 63., 2004.2.28., 20. o.) tanácsi rendelettel módosított 68/2001/EK rendelet (HL L 10., 2001.1.13., 20. o.) I. mellékletében megállapított feltételeket veszik figyelembe annak meghatározásához.

- f) A megmentési célú támogatás jóváhagyása nem feltétlenül jelenti azt, hogy következőképpen a szerkezetátalakítási terv keretében kért támogatást jóváhagyják; ez utóbbi támogatást saját érdemei alapján kell elbírálni.
- g) Az iránymutatás mellékletében szereplő képlet használatával kiszámított 10 millió eurót meg nem haladó támogatást a Bizottság gyorsított eljárásban (1 hónap alatt) engedélyezheti.

A szerkezetátalakítási támogatásnak az iránymutatás alapján a következő feltételeknek kell eleget tennie:

- a) A támogatás nyújtásának feltétele egy szerkezetátalakítási terv végrehajtása, amelyet valamennyi egyedi támogatás esetén jóvá kell hagyatni a Bizottsággal (KKv-k esetében a tagállam is értékelheti a tervet).
- b) A szerkezetátalakítási tervnek – amely időtartamának a lehető legrövidebbnek kell lennie – a jövőbeli működési körülményekre vonatkozó reális feltételezések alapján, ésszerű időn belül helyre kell állítania a vállalkozás hosszú távú életképességét. A kellően részletes tervet, beleértve egy piacfelmerést is, be kell nyújtani a Bizottságnak. Az életképesség javulásának elsősorban a szerkezetátalakítási tervben foglalt, hatékonyságot javító, belső intézkedésekből kell fakadnia, illetve megalapozott külső tényezőkön is (piaci folyamatok). A szerkezetátalakításnak együtt kell járnia azoknak a tevékenységeknek a megszüntetésével, amelyek az átalakítást követően is strukturálisan veszteségesek maradnának. A szerkezetátalakítási tervnek ismertetnie kell mindazokat a körülményeket, amelyek nehéz helyzetbe hozták a vállalkozást, lehetővé téve annak elbírálását, hogy a javasolt intézkedések megfelelőek-e. A tervnek figyelembe kell vennie – többek között – az érintett termékpiacon uralkodó és a jövőben várható keresleti-kínálati viszonyokat, forgatókönyveket készítve a helyzet legkedvezőbb, illetve legkedvezőtlenebb alakulására, valamint egy köztes állapotra vonatkozó feltételezések alapján, és feltüntetve a vállalkozás erős, illetve gyenge vonásait.
- c) A terv végrehajtását követő, várható tökemegtérülésnek elégségesnek kell lennie ahhoz, hogy az átalakított vállalkozás saját erejéből is versenyképes legyen a piacon.

- d) A kereskedelmi feltételekre gyakorolt kedvezőtlen hatásokat a lehető legkisebbre csökkentése érdekében, valamint hogy a támogatás a pozitív hatási meghaladják a negatív hatásokat és – a kisvállalkozások kivételével – „kompenzációs intézkedéseket” kell alkalmazni. Ezen intézkedések magukban foglalhatják az eszközök értékesítését, a kapacitás csökkentését vagy az érintett piacokra való belépés akadályainak csökkentését. A kompenzációs intézkedések megfelelőségének elbírálásakor a Bizottság figyelembe veszi a piac szerkezetét és a versenyfeltételeket annak biztosítása érdekében, hogy ezen intézkedések egyike se befolyásolja kedvezőtlenül piac szerkezetét, például azáltal, hogy közvetett módon monopólium, illetve határozott oligopolisztikus helyzet kialakulásához vezet. Az intézkedéseknek továbbá arányosnak kell lenniük a támogatás torzító hatásaival, és különösen az adott vállalkozás méretével és relatív piaci jelentőségével.
- e) A támogatás összegét és intenzitását szigorúan a vállalkozás, a részvényesek vagy a vállalkozást magában foglaló csoport meglévő pénzügyi erőforrásainak és a korábban nyújtott esetleges megmentési támogatás ismeretében, a szerkezetátalakítás lehetővé tételéhez feltétlenül szükséges minimumra kell korlátozni. A támogatás kedvezményezettjeinek a szerkezetátalakítási tervhez jelentős mértékben hozzá kell járulniuk saját forrásaikból – ideértve olyan eszközeik eladását, amelyek nem nélkülözhetetlenek a vállalkozás túléléséhez –, valamint piaci feltételek mellett igénybe vett külső finanszírozásból. A Bizottság általában az alábbi hozzájárulásokat tekinti megfelelőnek a szerkezetátalakításhoz: kisvállalkozások esetében legalább 25%, közép vállalkozások esetében legalább 40% és nagyvállalkozások esetében legalább 50%. A versenytorzító hatás korlátozása érdekében a támogatás összegét vagy a támogatásnyújtás formáját úgy kell meghatározni, hogy a vállalkozás ne juthasson olyan forrástöbbletbe, amelyet a szerkezetátalakítási folyamat-hoz nem kapcsolódó agresszív, piactorzító hatású tevékenységre használhat fel. Semmilyen támogatás nem fordítható olyan új beruházás finanszírozására, amely nem elengedhetetlen a vállalkozás életképességének helyreállításához.

- f) A kompenzációs intézkedéseken túlmenően, a Bizottság olyan feltételeket és kötelezettségeket szabhat, melyeket szükségesnek ítél annak biztosításához, hogy a támogatás ne torzítsa a versenyt a közös érdekekkel ellentétes mértékben.
- g) Az EUMSZ 107. cikk (3) bekezdés a) és c) pontjai szerinti támogatott térségekben kevésbé szigorú feltételek alkalmazhatók a kompenzációs intézkedések végrehajtását és a kedvezményezett hozzájárulásának mértékét illetően.
- h) Annak megakadályozása érdekében, hogy egyes vállalkozások jogtalanul részesülhessenek támogatásban, pedig azok csak az ismételt állami támogatásnak köszönhetően tudnak életben maradni, szerkezetátalakítási támogatás is tíz éven belül csak egyetlen alkalommal adható (az ún. először és utoljára elv).
- i) Az iránymutatás 5. pontja speciális szabályokat tartalmaz a mezőgazdasági ágazatban működő cégek megmentési és szerkezetátalakítási támogatására.

4. Az állami támogatások modernizációjának vezérlő elvei

A Bizottság által 2012 májusában meghirdetett Állami Támogatási Modernizáció⁹ az EU 2020 stratégia megvalósulását kívánja segíteni az állami támogatási szabályok rendszerszintű felülvizsgálatával. A modernizáció három fő célja:

1. az intelligens, fenntartható és inkluzív növekedés ösztönzése a versenyző belső piacon;
2. a Bizottság előzetes ellenőrzésének a belső piacot leginkább befolyásoló ügyekre történő összpontosítása, ugyanakkor a tagállamok közötti együttműködés erősítése az állami támogatások végrehajtása terén;
3. a szabályok egyszerűsítése és gyorsabb határozathozatal.

⁹ http://ec.europa.eu/competition/state_aid/modernisation/sam_communication_hu.pdf ; a háttéranyagokra vonatkozóan lásd: http://ec.europa.eu/competition/state_aid/modernisation/index_en.html

Ezen elvek alapján a Bizottság által 2013. november 5-én közzétett iránymutatás tervezete¹⁰ követi a 2005-ben bevezetett, az állami támogatási intézkedések uniós joggal való összeegyeztethetőségének megállapítására szolgáló, úgynevezett mérlegelési tesz lépéseit¹¹ és egyrészt erőteljesebb megalapozottságot és indokolást követel meg a tagállamoktól a bejelentett intézkedések összeegyeztethetőségének megállapításhoz, másrészt bizonyos területeken bővíti a tagállamok mozgásterét és egyszerűsíti a döntéshozatalt. A pénzügyi ágazatban tevékenykedő vállalkozások megmentésére a Bizottság szándékai szerint továbbra is külön szabályrendszer vonatkozik.¹²

5. A tervezet legfontosabb új előírásai

1. Az átmeneti védőhálót jelentő megmentési és a hosszú távú életképességet biztosítani hivatott szerkezetátalakítási támogatások kettőségét a tervezet oly módon oldja fel, hogy bevezeti az átmeneti szerkezetátalakítás fogalmát és lehetőségét. Ebben a típusú támogatásban csak kis- és középvállalkozások (KKV-k) részesülhetnek, a támogatási időszak hossza azonban a tervezetben szereplő két lehetőség alapján 12 vagy akár 18 hónap is lehet.
2. Kiemelten fontos módosítás várható a nehéz helyzetben lévő vállalkozás fogalma terén. A hatályos iránymutatás „kemény feltételei” (tőkevesztés, fizetéseképtelenség) kiegészülnek a CCC+ vagy rosszabb hitelminősítéssel (amennyiben a vállalkozás rendelkezik hitelminősítéssel), illetve a könyv szerinti hitel/eszköz hányados, továbbá az EBIT vagy EBITDA mutatók vizs-

¹⁰ http://ec.europa.eu/competition/consultations/2013_state_aid_rescue_restructuring/index_en.html

¹¹ A mérlegelési tervet a Bizottság 2005-ben az Állami Támogatási Cselekvési Tervvel vezette be, amelynek célja a támogatás pozitív és negatív hatásainak összevetése, a támogatás belső piaccal való összeegyeztethetőségének elbírálása során. http://ec.europa.eu/competition/state_aid/modernisation/index_en.html

¹² A szabályozás jogalapja az EUMSZ 107. cikk (3) bekezdés b) pontja. Lásd: http://ec.europa.eu/competition/state_aid/legislation/temporary.html

gálatával.¹³ E feltételek teljesülése nélkül is nehéz helyzetben lévőnek minősíthet a Bizottság bizonyos vállalkozásokat a „puha feltétel” vizsgálata alapján, amelyek kis mértékben átfoglalmasra kerültek (pl. hiteligénylés visszautasítása), azonban a bizottság rendeletek¹⁴ és a bizottság által jóváhagyott támogatási programok alkalmazása során a „puha feltételeket” nem kell vizsgálni. Ezzel a Bizottság elejét akarja venni, hogy a kevesebb elemzői erőforrással rendelkező támogatást nyújtó szervezetek mélyreható cégelemzést kelljen végezni, így ezzel a nehéz helyzet fogalmának teljesüléséből, vagy nem teljesüléséből fakadó jogviták egy része megelőzhetővé válna.¹⁵ Szintén eltérés lenne a korábbi szabálytól, hogy a három éven belül alapított KKV-k, amik főszabály szerint nem minősülnek nehéz helyzetben lévő vállalkozásnak, is nehéz helyzetben lévőnek tekintendők, ha felszámolási eljárás alatt állnak. A cégcsoporton belüli cégek értékelésére vonatkozó elvek nem módosulnak.

3. A tervezet nagyobb figyelmet szentel a szerkezetátalakítás szociális költségei támogathatóságának, amikor kifejezetten kimondja, hogy az elbocsátott munkavállalókkal kapcsolatos nyugdíjazási és egyéb társadalombiztosítás által fedezett költségek nem minősülnek az EUMSZ 107. cikk (1) bekezdése értelmében vett állami támogatásnak. Emellett a vállalkozást terhelő szerződésen, vagy a nemzeti jogon alapuló hasonló költségek (pl. végkielégítés) állami finanszírozása összeegyeztethető támogatásnak minősülhet.
4. A tervezet az állami támogatások modernizációja keretében közzétett többi dokumentumhoz hasonlóan részletesen leírja,

¹³ EBIT (earnings before interest and taxes) jelentése magyarul: kamat és nyereségadó-ráfordítások levonása előtti eredmény. EBIDTA (earnings before interest, taxes, depreciation and amortization) kamatok, adózás és értékcsökkenési leírás előtti eredmény. Forrás: Wikipédia.

¹⁴ Például a csoportmentességi rendeletek.

¹⁵ A nehéz helyzet fogalmának értelmezésére és a Bizottság e tekintetben fennálló mérlegelési jogkörére vonatkozóan lásd a Törvényszék ítélete a T-102/07. és T-120/07. sz. Freistaat Sachsen, MB Immobilien Verwaltungs GmbH és MB System GmbH & Co. KG kontra Európai Bizottság egyesített ügyekben (az EBHT-ban nem került közzétételre).

hogyan az ún. mérlegelési teszt egyes lépéseinek teljesítéséhez a tagállam részéről milyen bizonyítékokra van szükség.

- a) *A közös érdekű célkitűzéshez való hozzájárulás* terén bizonyítani kell az adott területen fennálló szociális nehézségeket (pl. magas munkanélküliség) vagy piaci hiányosságokat (pl. más vállalkozások ellehetetlenülése). Bár KKV-k esetében a piacról való távozásuk jelentősebb piaci hatást általában nem generál, de a tagállam így is bizonyíthatja, hogy regionális szinten hátrányos lenne, ha az adott vállalkozás megszűnne. A közös érdekű célkitűzés elérésének módja a nehéz helyzetben lévő vállalkozás hosszú távú életképességének biztosítása. Ez továbbra is egy megalapozott szerkezetátalakítási terv bemutatásával és végrehajtásával érhető el. A tervezet a korábbihoz képest sokkal részletesebben írja le, hogy a szerkezetátalakítási tervnek főszabályként mit kell tartalmaznia és milyen feltételezésekre kell épülnie, továbbá mellékletében egy indikatív minta is található.
- b) *A támogatás szükségességének bizonyítása* egy alternatív forgatókönyv ismertetését igényli (contrafactual scenario), amelyben a tagállamnak be kell mutatnia, hogy a támogatás által elérni kívánt „célkitűzés(ek) miért nem, vagy miért csak kisebb mértékben valósul(nak) meg az állami beavatkozás nélküli esetben”.
- c) *A támogatás megfelelősége* tekintetében a tagállamnak ismertetnie kell, hogy a támogatás a lehető legkisebb torzító hatást gyakorolja a versenyre és a kereskedelemre és a megfelelő támogatási formát választotta a helyzet kezelésére.¹⁶ A tervezet ebben a pontban ismerteti a KKV-k ideiglenes szerkezetátalakítási támogatásának feltételeit is (likviditási támogatás, ami visszafizetendő, a kedvezményezett ellentételezést fizet érte, ami hathavonta növekszik, hogy megfelelően ösztönözze a KKV-t a visszafizetésre, és amennyiben a támogatást hat hónapon belül nem fizetik vissza, egyszerűsített szerkezetátalakítási tervet kell bemutatni). A visszafizetendő támogatásokért éves szinten a Bizottság

¹⁶ Pl. ideiglenes likviditási problémát hitellel vagy kezességvállalással és vissza nem térítendő támogatással esetleg tőkeemeléssel.

által az adott tagállamra vonatkozó referencia ráta + 400 bázispontos felárat kell fizetni. A Bizottság nagyvállalatok esetében lehetőséget ad a megfelelő ellentételezés mértékének egyedi bizonyítására.

- d) *A támogatás ösztönző hatása* szintén fontos eleme az állami támogatások modernizációjának. Erre vonatkozóan a b) pontban hivatkozott alternatív forgatókönyvben kell információkat adni a Bizottság részére: mi történne, ha a vállalkozás nem részesülne támogatásban (pl. felszámolás).
- e) *A támogatás arányossága és minimumra korlátozása* a versenytorzító hatás mérséklése érdekében az egyik legfontosabb eleme az összegegyeztetetőségi vizsgálatnak. A megmentési támogatásoknál (és a Kkv-k átmeneti szerkezetátalakítási támogatása esetén is) a hatályos iránymutatáshoz képest a mellékletben szereplő számítási metodika főszabályként alkalmazandóvá válik és az ennek eredményét meghaladó támogatást csak külön indokolás esetén fogadhatja el a Bizottság.¹⁷ A szerkezetátalakítás támogatás esetében a Bizottság a 2013 augusztusától a pénzügyi ágazathoz hasonlóan elvárja a tulajdonosok és a hitelezők kötelező anyagi hozzájárulását (tehermegosztás, angolul burden sharing),¹⁸ ezzel is csökkentve a támogatás morális kockázatát.¹⁹ A tervezet erre vonatkozóan két változatot tartalmaz. Az első alapján a tulajdonosoknak és a hitelezőknek kell viselniük minden, a cég felszámolása esetén egyébként felmerülő költséget, és a szerkezetátalakításnak csak az e feletti költségei támogathatóak. A másik opció pontosabban fogalmaz és megköveteli, hogy a „múlt terheit” a részvényesek viseljék (tőkeleszállítás) és amennyiben ez nem elegendő az alárendelt hiteleket nyújtó hitelezők is

¹⁷ A Bizottság ugyancsak külön indokolást kér a magasabb összegű (20, illetve 40 millió eurót meghaladó), megmentési és ideiglenes szerkezetátalakítási támogatások esetében, a kedvezményezett jövőbeli cash-flowjáról.

¹⁸ A hatályos iránymutatás a 44. pontjában csak a szerkezetátalakítás költségeinek állami finanszírozási arányát határozza meg, de nem írja elő pl. hitelek leírását.

¹⁹ A Bizottság el akarja kerülni, hogy jó gazdasági teljesítmény esetén a vállalkozás tulajdonosai részesüljenek a profitból, azonban nehézségek esetén a költségeket az államon keresztül az adófizetőkre terheljék.

hozzájárulásra kötelezettek (hitelek leírása, tőkévé konvertálása). A Bizottság nagy hangsúlyt fektet arra, hogy a nehéz helyzetbe kerülő, de állami pénzen megmenteni kívánt cégtől ne kerüljön sor tőkekiáramlása se a tulajdonosok se a hátrасorolt hitelezők felé. A Bizottság azonban nem írja el szenior hitelezők²⁰ tehervállalását.

h) *A támogatás versenyre és kereskedelemre gyakorolt negatív hatásainak csökkentése* a Bizottság számára elengedhetetlen a támogatás összeegyeztethetőségének elbírálása során. A tervezet fenntartja a korábbi gyakorlatot, miszerint a kedvezményezettek főszabályként tíz évig nem részesülhetnek újabb megmentési vagy szerkezetátalakítási támogatásban (először és utoljára elv), azonban tisztázásra kerül, hogy a cégcsoporton belüli egységek ebből a szempontból elkülönülten kezelendők. A tervezet részletesebb leírását tartalmazza a kompenzációs intézkedéseknek (versenyképes eszközök, ágazatok értékesítése), valamint a kedvezményezett által kötelezően vállalandó üzleti magatartási szabályoknak (részesedésszerzés tilalma) és értékelésüknek. Az értékelés során a támogatás és a kedvezményezett (piacon betöltött relatív) mérete és az erkölcsi kockázat kap szerepet. Kisvállalkozások esetében a Bizottság továbbra sem várja el kompenzációs intézkedések végrehajtását. A Bizottság a tervezet alapján is fenntartja magának a jogot, hogy a támogatást csak egyedi feltételek teljesítése esetén engedélyezze.

5. Az átláthatóság biztosítása érdekében a Bizottság elvárja, hogy a tagállamok egy központi honlapon (vagy honlapokon) nyilvánosságra hozzák és tíz évig elérhetővé tegyék az engedélyezett támogatási intézkedések legfontosabb részleteit.
6. A Bizottság továbbra is nagyobb rugalmasságot mutat az EUMSZ 107. cikk (3) bekezdés a) és c) pontjai szerinti támoga-

²⁰ Egy vállalkozás felszámolása esetén a hitelezők követeléseit a nyújtott hitel típusától függően kerülnek a kielégítési sorrendben bejegyzésre. A kielégítési sorrend a következő: 1.) fedezett elsőbbségi kölcsöntőke (secured senior debt), 2.) nem fedezett elsőbbségi kölcsöntőke (unsecured senior debt), 3.) fedezett alárendelt kölcsöntőke (secured junior debt), 4.) nem fedezett alárendelt kölcsöntőke (unsecured junior debt).

tott területeken működő vállalkozások részére nyújtandó megmentési és (ideiglenes) szerkezetátalakítási támogatások elbírálása során és figyelembe veszi az elmaradott régió fejlesztési igényeit is. Így engedélyezhet például alacsonyabb saját hozzájárulást.

7. A hatályos iránymutatáshoz képest a tervezet kifejezetten említi az általános gazdasági érdekű szolgáltatások (services of general economic interest, SGEI) ellátásával megbízott vállalkozások megkülönböztetett kezelését. Egyrészt a szolgáltatás folyamatos nyújtásának igényét értékeli a támogatás szükségessége során, másrészt az SGEI ellátásáért kapott, összeegyeztethető támogatásnak minősülő állami kompenzációt nem venné figyelembe a tehermegosztás meghatározása során. Ugyancsak nem várja el az SGEI ellátásához nélkülözhetetlen eszközök értékesítését. Az azonban nem egyértelmű, hogy a tervezet 108. pontjában a Bizottság milyen alapon hagyhat jóvá támogatást a megmentési és szerkezetátalakítási iránymutatás feltételeit nem teljesítő SGEI-szolgáltatónak a szolgáltatás fenntartása érdekében.²¹
8. Az új tervezet alapján is lehetséges támogatási programok bejelentése Kkv-k esetében és jelentős módosítás, hogy az állami tulajdonban lévő kisebb vállalkozások számára is.²² Ezen kedvezményezettek tekintetében mind megmentési, mind (ideiglenes) szerkezetátalakítási támogatás nyújtására sor kerülhet program keretében. A támogatás összege azonban nem haladhatja meg az 5 millió eurót, ennél nagyobb összegű támogatásokat egyedileg kell engedélyeztetni.
9. A Bizottság a támogatást jóváhagyó határozat betartását egyedileg is ellenőrizheti, illetve ellenőrzési megbízottat (monitoring trustee) is kinevezhet a határozatban előírt feltételek betartására.

²¹ Az állami támogatásnak minősülő, közszolgáltatásért nyújtott kompenzáció jogalapja az EUMSZ 106. cikk (2) bekezdése vagy a 93. cikk (közlekedés) lehet. Az iránymutatás jogalapja viszonyt az EUMSZ 107. cikk (3) bekezdése.

²² Az állami tulajdonban lévő kisebb vállalkozások egy korábban nem alkalmazott kategória. Ezen vállalkozások méretük alapján Kkv-nak minősülnének, azonban az állami vagy önkormányzati tulajdoni hányad esetükben meghaladja a 25% + 1 szavazatot.

10. Az egy hónapos gyorsított jóváhagyási eljárás továbbra is alkalmazható lesz a 10 millió eurót meg nem haladó összegű megmentési és átmeneti szerkezetátalakítási támogatásokra is.

6. Az iránymutatás elfogadásának és alkalmazásának várható menetrendje

Tekintettel arra, hogy a Bizottság 2013 decemberében egyeztet a tagállamokkal a tervezetről és a nyilvános konzultációt is lezárja az idei év végén, várható, hogy az új iránymutatás 2013 első felében már elfogadásra kerül és hatályba lép. A Bizottság hat hónapos átmeneti időszakot tervez előírni a bejelentett és jóváhagyott támogatási programok új előírásokkal való összhangjának megteremtésére.